

DAPHNE DU MAURIER

13. 5. 1907 – 19. 4. 1989

Britská prozaička a dramatička Daphne du Maurier se narodila 13. května 1907 v Londýně jako druhá dcera Muriel a Geralda du Maurierových. Vyrůstala v privilegovaném prostředí Cannon Hall v Hampsteadu, rezidenční čtvrti ležící severně od centra Londýna. Tam také získala prestižní vzdělání, v němž později pokračovala v Paříži.

Rodinu, která nebyla spřízněna se žádným významným anglickým rodem, přesto ale patřila k nejvyšším společenským kruhům, velmi ovlivnil dědeček George du Maurier. Jednak postavením, kterého během života dosáhl, ale také talentem, jenž po něm zdědili jeho potomci. Byl to vynikající ilustrátor, karikaturista a autor tří úspěšných románů. Jeho nejmladší syn Gerald, Daphnin otec, se stal úspěšným populárním hercem. Později se podílel i na řízení divadla, kterému se přezdívalo „Geraldovo divadlo“ (stalo se světoznámým jako místo, kde vystupoval Gerald du Maurier). Matka Muriel Beaumontová také hrála divadlo, ale hraní se vzdala, aby měla čas na výchovu svých tří dcer. Nebyla to však příliš starostlivá matka, protože péči o děti přenechala zástupu sestřiček a vychovatelek.

Daphne du Maurier prožila své dětství v dostatku a luxusu, avšak pod dohledem přísného otce. Byla velmi bystré dítě a ve společnosti svých vrstevníků se často nudila. Již v té době si začala svou fantazií vytvářet soukromý svět, do něhož před tlakem svého luxusního a přísně sledovaného života utíkala. Měla pocit, že rodiče, kteří ji všemožně hýčkali, tak tlumí její talent. Přesto autorka své dětství označila za krásnou a významnou dobu, která ji silně ovlivnila. Byla prostřední ze tří dcer, jež všechny zdědily určitou míru talentu. Nejstarší Angela se věnovala psaní, Daphne zdědila dědečkův vypravěčský talent a nejmladší Jeanne jeho výtvarný talent.

Jako dítě strávila Daphne mnoho hezkých prázdninových dní v Cornwallu. Se svými rodiči navštívila většinu míst tohoto kraje, cornwallské pobřeží a jeho města se svou historií du Maurierovu rodinu doslova očarovaly. Především Daphne byla okouzlena, cítila se tu doma, cítila, že sem patří. Zprvu si rodina pro své letní pobyty pronajímala různé domy, ale poté co otec Gerald obdržel štědrý výdělek za angažmá ve hře Zvoník, koupili Ferryside, dům ve stylu švýcarské chaty u přístavu ve Fowey, klidném, historickém městečku na jihovýchodě Cornwallu. Tady Daphne našla to, co postrádala – svobodu, klid a samotu, která ji lákala víc než londýnská společnost. Právě tady mohla podnikat dlouhé procházky, projížďky na lodi, rybařit a v budoucnu se věnovat psaní. Přestože se nejlépe cítila v Cornwallu, velmi ráda cestovala. Po návratu z cesty po Francii, Švýcarsku a Norsku začala psát svůj první román *Duch lásky* (1931). Ihned po vydání se stal bestsellerem a spisovatelce se díky příjmům ze psaní začal plnit sen stát se finančně nezávislou a odpoutat se od své rodiny.

V roce 1931 se Daphne du Maurier seznámila s Frederickem Browningem, mladým gardovým důstojníkem. Byl jedním z jejích obdivovatelů a po přečtení románu *Duch lásky* se rozhodl s autorkou

setkat. Již první schůzka položila základy milostnému vztahu, který po několika týdnech vyústil v zásnuby. Když Daphne poslala otci zprávu o chystané svatbě, byl velmi zklamán, považoval to za selhání své přísné výchovy. Svě dospívající dcery velmi hlídal, případné nápadníky odháněl a každému začínajícímu vztahu se snažil ze všech sil zabránit. Pravděpodobně kvůli tomu zůstaly sestry Angela a Jeanne svobodné a svým způsobem se mužů bály. Otec však zklamání z Daphnina zasnoubení překonal a 19. července 1932 se konala svatba.

Během manželství s Frederickem Browningem, Daphne mu říkala Tommy, se spisovatelce narodily tři děti – dcery Tessa a Flavie a syn Christian. Na jejich výchovu byla sama, protože manžel často pobýval mimo domov. V roce 1944 se stal generálporučíkem a až do konce války byl plně vytížen, ani po jejím skončení mu však pracovní povinnosti nedovolily vrátit se domů. V zahraničí musel zůstat až do roku 1946, potom se vrátil do Londýna, kde získal místo vojenského tajemníka na ministerstvu války.

Daphne s dětmi pobývala v Cornwallu a její manželství vzhledem k dlouhému odloučení procházelo krizí. Proslýchalo se také, že Tommy měl několik milostných avantýr, a Daphne se to hluboce dotýkalo. Trvalo potom několik let, než se s manželem znovu sblížila. V roce 1948 Tommy odešel z armády a byl jmenován revizorem v domě právě provdané princezny Alžběty. Když se v roce 1952 stala královnou, působil jako správce královského domu a později jako pokladník. Díky manželově zaměstnání se tak spisovatelka dostala do Buckinghamského paláce, Balmoralu a poznala členy královské rodiny. Ve společnosti se však necítila dobře, během pobytu v Londýně se jí stýskalo po Cornwallu, nenáviděla společenské večírky, kterých se čas od času musela účastnit. Skutečně šťastná byla jen ve svém domě v Menabilly. Chránila si svůj životní styl, i když to znamenalo, že bude většinou sama, protože manžel za ní mohl dojíždět jen příležitostně.

Menabilly ji okouzilo již v dětství, kdy v Cornwallu trávila léto s rodiči. Později (v roce 1943) se, již jako vdaná paní se třemi dětmi, zašla na sídlo podívat a šokovaná jeho zanedbaným a neutěšeným stavem se rozhodla s majiteli uzavřít smlouvu o dlouhodobém pronájmu. Spisovatelka měla naštěstí dost finančních prostředků na to, aby mohla investovat do nezbytných oprav. Manžel, který byl v té době ve válce a s domem nemohl nijak pomoci, měl značné pochybnosti o správnosti její volby. Po návratu však zjistil, že si se vším sama poradila, a nakonec byl spokojen. Díky generálu Browningovi zavítalo do Menabilly několik vzácných návštěv. Patřili k nim lord Mountbatten, polní maršál Montgomery i členové královské rodiny – princ Philip a královna Alžběta II.

Po letech se vlastníci Menabilly rozhodli nastěhovat zpátky. Daphne to ani trochu nepotěšilo, dům velmi milovala, investovala do něj tisíce liber na opravy a údržbu a považovala ho za svůj domov. Stěhování ji velmi zasáhlo a nikdy se s tím nedokázala vyrovnat. Zamilovala si však i svůj nový domov Kilmarth, kam se v roce 1969 přestěhovala a ve kterém prožila posledních dvacet let svého života. Tento starý dům nedaleko Menabilly s výhledem na zátoku Par Bay ji okouznil svou historií

a stal se jí inspirací k napsání románu *Dům na pobřeží* (1969). Manžel Tommy, který již delší dobu bojoval se zdravotními potížemi, se stěhování nedožil, zemřel 14. března 1965. I když Daphne během života poznala, že nebyl ideálním manželem, pro ni navždy zůstal nejhezčím mužem z jednotky a jedním z jejích hrdinů. Jeho smrt ji nepřekvapila, přesto se jen velmi obtížně dokázala smířit s tím, že je po třiatřiceti letech vdovou. Po Tommyho smrti se stala velkou samotářkou a podivínkou, sama podnikala dlouhé procházky se psy na pobřeží a do přírody a Cornwall opouštěla jen velmi nerada. Milovala však vnoučata a občas se nechala přemluvit k návštěvě Londýna, zejména při významných rodinných událostech.

V červenci 1969 byl Daphne du Maurier udělen Řád britského impéria, který osobně přijala od Jejího Veličenstva královny Alžběty. Na podzim 1981 začala mít zdravotní potíže, vlivem léků ztrácela paměť, změnila se celá její osobnost a již nedokázala nic nového napsat. Spisovatelská dráha Daphne du Maurier se uzavřela. Poslední léta života strávila v ústraní, postupem času se jí horšilo zdraví, začala rychle scházet a v 80. letech se již neobešla bez pečovatelky na plný úvazek. Dne 19. dubna 1989 zemřela ve spánku ve svém domě.

Své první texty začala Daphne du Maurier psát již ve třinácti letech, o dva roky později pak sestavila první sbírku s názvem *Hledači*. V časopise *The Bystander* bylo zásluhou strýce, který časopis redigoval, uveřejněno několik jejích povídek. Název prvního románu *Duch lásky* převzala autorka z básně Emily Brontëové. Psát ho začala v říjnu 1929, vyšel v roce 1931 a byl velmi úspěšný. Jedná se o rodovou ságu několika generací stavitelů lodí a námořníků na pobřeží Cornwallu v 19. století. Druhá kniha Daphne du Maurier vyšla v roce 1932 pod názvem *Už nikdy nebudu mladý* a o rok později byl vydán v pořadí již třetí román *Vzestup Juliův*, psychologický příběh o tragickém osudu člověka, který věnoval celý život hromadění bohatství, ženám a slávě.

V roce 1930 podnikla Daphne s přítelkyní výlet, při němž navštívily dům s názvem Hospoda Jamajka. Toto místo s bohatou historií ji inspirovalo k napsání dalšího úspěšného románu z cornwallského prostředí *Hospoda Jamajka* (1936). Děj se odehrává převážně ve zchátralém hostinci, uprostřed nehostinných bažin a na drsném mořském pobřeží. Spisovatelčiny popisy cornwallských bažin patří k tomu nejkrásnějšímu, co bylo o tomto kraji napsáno, a vytvářejí působivý obraz Cornwallu počátku 19. století. Hlavní hrdinka Mary Wellanová odchází po smrti matky z milovaného domova ke své tetě do Hospody Jamajka v Bolventoru. Z tety, kdysi krásné ženy, se však stala vystrašená, otrhaná troska, která podléhá vlivu svého manžela Josse Merlyna, člověka zapleteného do pašování a vražd. Mary postupně přichází na stopu řádění pobřežních lupičů a pokouší se jejich činům zabránit. Románem se prolíná pocit osamělosti, strachu a opuštěnosti hlavní hrdinky. Kniha dosáhla velkého úspěchu, díky němuž byla brzy prodána autorská práva na film nové společnosti Mayflower Pictures. O režii byl požádán Alfred Hitchcock. Když si však přečetl první verzi scénáře, byl rozhodnut smlouvu na natočení filmu zrušit. Po přepracování scénáře se nakonec natáčení ujal. Do

původního vážného příběhu však vnášel svůj morbidní humor a kvůli cenzuře musel upravit i konec. Film se od knižní předlohy příliš lišil a nedopadl tak, jak by si byla Daphne du Maurier představovala. Film *Hospoda Jamajka* patří k nejméně známým Hitchcockovým dílům, úspěch knihy však zajistil úspěch i tomuto nepříliš povedenému filmu. „*Nakonec jsem to teda natočil, ale ačkoliv se to stalo hitem, nejsem s tím do dneška spokojenější...*“, řekl po letech Hitchcock.

Svůj nejslavnější román *Rebecca* (1938), jenž česky vyšel v roce 1939 pod názvem *Mrtvá a živá*, začala autorka psát v egyptské Alexandrii, kam byl její manžel vyslán jako velitel Druhého batalionu granátnické gardy. Působivý psychologický román z prostředí starého šlechtického sídla na anglickém pobřeží vypráví příběh o mladé ženě, která se po krátké známosti provdá za bohatého, nedávno ovdovělého muže. Manželé spolu začnou žít na mužově rodinném sídle, tam však mezi ně na každém kroku vstupuje stín jeho krásné, tragicky zemřelé první ženy. Mezi manželi začne docházet k nedorozumění, to však pomine v okamžiku, kdy spolu musí čelit dramatickým událostem. Kniha je plná napětí, děje a působivé atmosféry, zároveň podává i rozmanitý obraz společenských poměrů v západní Anglii před 2. světovou válkou. Tímto románem vstoupila Daphne du Maurier do světa velkých vypravěčů, s žádným jiným svým dílem není spojována tak, jako právě s tímto. *Rebecca* je jeden z nejúspěšnějších bestsellerů a překládá se do mnoha jazyků po celém světě. Nejen že se stala nejžádanějším románem, ale i rozhlasovou četbou na pokračování, divadelní adaptací, operou i hollywoodským filmem, jehož režie se opět ujal Alfred Hitchcock. Tentokrát byla filmová adaptace velmi úspěšná a film byl oceněn Oscarem za nejlepší film.

Další úspěšný cornwallský román *Francouzova zátoka* vyšel v roce 1941 (starší vydání v českém překladu pod názvem *Únik*). Romantický příběh lásky anglické šlechtičny a francouzského piráta vypráví o mladé, krásné ženě, která je nespokojená s dosavadním životem u dvora. Odjíždí na své venkovské sídlo a tam v opuštěné zátoce najde pirátskou plachetnici a seznámí se s jejím kapitánem. Únik od společenské konvence, návrat k přírodě do světa svobody a dobrodružství, provázený vášnivým milostným vzplanutím, navždy obohatí duši i srdce hlavní hrdinky a dá jí sílu naplnit roli ženy a matky. Kniha se opět stala bestsellerem a dočkala se i úspěšné filmové podoby.

Hladový vrch (1943) je románovou kronikou barvitě popisující život pěti generací bohaté venkovské rodiny, která vlastní měděné doly, na konci 19. a počátku 20. století. Historický román s milostnou zápletkou *Králov Generál* (1946) se odehrává v Cornwallu v první polovině 17. století. Hlavní osu napínavého příběhu tvoří neobyčejný vztah odvážné a inteligentní Honor Harrisové, ženy upoutané na invalidní vozík, a generála Richarda Grenvilla. Děj se odehrává na pozadí krvavých bojů mezi příznivci krále a parlamentu v období občanské války v Anglii. Psychologický román *Paraziti* (1946) zase líčí příběh slavného zpěváka, známé tanečnice a podivné vzájemné vztahy jejich tří dětí. V roce 1951 vyšla kniha *Má sestřenka Rachel*, jejíž děj se odehrává v uzavřeném okruhu rodiny a přátel mladého majitele panství. Na panství přijíždí z Itálie mladá a krásná vdova po starším bratrovi

a mezi ní a mladým pánem dojde ke sblížení. Hluboký cit je však od počátku odsouzen k zániku, protože vycházejí najevo velice podivné okolnosti o sňatku, životě a úmrtí ženina manžela. Dramatický příběh vášně, lásky a nenávisti končí tragickou smrtí hlavní postavy. Historický román *Mary Anne* (1954) je o dívce, která se díky své kráse, dravosti a důvtipu dostala z nejnižších společenských vrstev až na vrchol, neboť se stala milenkou králova syna, vévody z Yorku. Následující kniha *Obětní beránek* (1957) vypráví příběh dvojníků, kteří si prohodí své životní úlohy. Oba hrdinové vyřeší své problémy a uskuteční věci, na které by sami ve své kůži neměli odvahu. Autorce se podařilo díky zajímavému námětu a otevřenému konci vytvořit psychologickou studii i napínavou četbu.

Romantická parafráze staré legendy o Tristanovi a Isoldě *Zlatý hrad* (1961) se odehrává v Anglii na sklonku 19. století. Daphne du Maurier je jeho autorkou jen zčásti, protože dílo začal psát již v roce 1925 její přítel sir Arthur Quiller-Couch, ale kvůli potížím se zrakem ho nedokončil. O dopsání románu autorku požádala jeho dcera. Ačkoliv to byl těžký úkol, povedl se, neboť čtenáři nepoznají, v kterých místech spisovatelka navázala. Silný milostný příběh je založen na myšlence, že minulost přežívá v jakési „paměti krajiny“, která může záhadně ovlivnit chování lidí na určitých místech. Hlavní hrdinové i vedlejší postavy jsou bezmocně vtaženi do legendárního příběhu a proti své vůli jsou nuceni zopakovat činy svých předků.

O sklářské rodině z období Velké francouzské revoluce vypráví historický román *Uherská královna* (1963). V roce 1965 vyšla kniha *Let sokola*, v roce 1969 velmi úspěšné dílo *Dům na pobřeží*. Inspirací k napsání této knihy se stal Kilmarth a jeho historie. Autorka zde spojila fantastické a historické prvky a navázala na tradici romantických gotických příběhů. Sugestivně vypráví příběh člověka, který se pomocí neznámé drogy přenesl ze současnosti do středověkého Cornwallu a stal se svědkem dramatického příběhu lásky, cti a nenávisti. Spisovatelka sleduje nejen tento starý příběh plný intrik a vášně, ale současně i osudy hlavního hrdiny z dvacátého století, jemuž droga zkomplikuje život a nakonec ho z něj vyřadí. Kniha byla velmi dobře přijata jak čtenáři, tak kritikou, autorku pouze zklamalo, že nebyla zfilmována, protože patřila k jejím oblíbeným. Posledním románem, jenž uzavřel literární tvorbu Daphne du Maurier, je kniha *Vládni, Británie* (1972). Nazvaná je podle stejnojmenné britské vlastenecké písně. Odehrává se ve fiktivní době, kdy se Velká Británie připojí k USA, ve skutečnosti to je ale okupace. Kniha zdaleka nepatří k autorčiným nejlepším a nebyla ani příliš dobře přijata.

Daphne du Maurier je známá především jako úspěšná autorka románů, neboť všechny se brzy po svém vydání staly bestsellery. Napsala však i řadu povídek, z nichž nejznámější, možná i díky filmovému zpracování, jsou *Ptáci* a *Neohlížej se, miláčku* (1971). Mnoho lidí přisuzuje autorství povídky *Ptáci* Alfredu Hitchcockovi, který natočil úspěšný stejnojmenný film. Hitchcock však původní příběh upravil, pokud jde o místo děje i o děj samotný. Povídka původně vyšla v souboru *The*

Apple Tree (Jabloň, 1952) a byla založena na zážitku, který se autorce osobně přihodil. Mnoho povídkových sbírek Daphne du Maurier se často zabývá tématem nadpřirozených a okultních jevů. Největší zájem vzbudila povídka *Neohlížej se, miláčku*, která se odehrává v Benátkách mimo turistickou sezónu. Autorka zde vytvořila hrůzostrašnou vizi tohoto tajuplného města plného kanálů, rozpadajících se budov a strašidelných opuštěných hotelů, kde nadpřirozené jevy zapříčiní násilnou smrt. Povídka byla zfilmována a ihned po svém uvedení sklidila pozitivní ohlas kritiky.

Daphne du Maurier je také autorkou tří divadelních her. V roce 1940 zpracovala divadelní adaptaci románu *Rebecca*. V roce 1945 to bylo drama *Roky mezi tím*, odehrávající se za druhé světové války. Hlavní hrdina, člen parlamentu, je údajně zabit a jeho žena Diana se chce stát jeho nástupkyní. Podaří se jí to a ve chvíli, kdy se chystá znovu vdát, se manžel vrací z války. Doma však nalézá místo manželky, kterou na počátku války opouštěl, emancipovanou a nezávislou ženu. Pokud s ní chce zůstat, musí změnu akceptovat. Toto drama se velmi dlouho a úspěšně hrálo v londýnském divadle Wyndham's. V roce 1948 spisovatelka napsala hru *Pozdní léto*. Hra je příběhem egocentrického malíře, který se ožení s mladou dívkou. Očekává od ní, že mu bude mýt štětece a nebude obtěžovat. Pak je donucen k návštěvě tchyně, do které se bezhlavě zamiluje. I ona propadá vášni, včas se však vzpamatuje a posílá mladý pár do Ameriky. Daphne poslala rukopis této hry přátelům do Ameriky a doufala, že uspěje na Broadwayi. Nedošlo k tomu, hra ale byla nastudovaná v Londýně v divadle Aldwych Theatre, kde měla 15. prosince 1948 úspěšnou premiéru. Mimo Londýn se pak hrála v rámci týdenního turné v Oxfordu a dalších městech.

Spisovatelka Daphne du Maurier je nerozlučně spjata s Cornwalllem, kde našla nevyčerpatelný zdroj inspirace k napsání svých románů. Tamější legendy a historie se jí staly podnětem k vytvoření poutavých a čtivých příběhů, díky nimž se těšila obdivu čtenářů na celém světě. Mnoho jejích děl bylo úspěšně zfilmováno a i díky tomu zaujala stálé místo v cornwallské historii a folklóru. Ve svých románech využívala skutečné cornwallské prostředí a reálná místa. V historkách, jež převzala nebo je vytvořila, dala těmto místům nové legendy. „*Jména a místa, která ji inspirovala, jsou stejně krásná jako to, co o nich napsala. Daphne byla malířka malující své obrazy slovy. Její vyprávěcí rukopis dovedl vykouzlit bohaté dramatické scény, v jejichž líčení se spojovala fikce se skutečností.*“ (Martyn Shallcross)

(Zpracovala: Jitka Haincová)